

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Předmět: VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení předmětu

Vyučovací předmět výtvarná výchova je součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa – tj. osvojování s estetickým účinkem. Výtvarná výchova pracuje s vizuálně znakovými systémy. V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvoření, vnímání a interpretaci. V procesu tvorby žák rozvíjí svou smyslovou citlivost. Uvědomuje si svou subjektivitu a při komunikaci s ostatními si ověřuje účinky své tvorby, srovnává, porovnává, obhajuje svou tvorbu.

V hodinách výtvarné výchovy žák uplatňuje své zkušenosti při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření. Rozeznává podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a na základě svých zkušeností vybírá vhodné prostředky ke svému vyjádření.

Časové vymezení předmětu

Předmět výtvarná výchova je vyučován jako samostatný předmět v 1. – 5. ročníku s celkovou dotací 9 hodin, a to v 1. ročníku po jedné hodině týdně, ve 2. – 5. ročníku po dvou hodinách týdně. Vyučuje se v kmenových třídách, v terénu – muzea, galerie, výstavy, v přírodě.

Organizační vymezení předmětu

Ve výuce se užívají formy a metody práce podle věku žáků a podle stanoveného cíle vzdělávání.

- experimentování
- seznámení s uměleckými díly
- beseda nad vlastní tvorbou
- beseda nad tvorbou umělců
- návštěvy muzeí a galerií
- výtvarné projekty
- samostatná a skupinová práce
- animace

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova - OSV

Osobnostní rozvoj

- OSV 1 Rozvoj schopností poznávání: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, pozornosti a soustředění.
- OSV 2 Sebepoznání a sebepojetí: rozvoj sebeobrazu a sebepoznání, tvorba jako zdroj informací o vlastní osobnosti i osobnosti druhých.
- OSV 4 Psychohygiena: tvorba jako složka relaxace – uvolnění.
- OSV 5 Kreativita: cvičení pro rozvoj kreativity, originality, pružnosti nápadů.

Sociální rozvoj

- OSV 7 Mezilidské vztahy: Rozvoj mezilidských vztahů – respekt k druhému, pomoc, podpora, vzájemná kooperace.

Morální rozvoj

Morální vývoj skrze eticky zaměřená témata výtvarné činnosti.

Výchova demokratického občana - VDO

- VDO 2 Občan, občanská společnost a stát: občan jako člen společnosti s odpovědným vztahem ke kulturním památkám, uměleckým dílům jako součást kulturního dědictví.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - VMEGS

- VMEGS 3 Jsme Evropané: účastí na výtvarných soutěžích tematizace Evropy jako našeho kulturního domova, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje a rozděluje.

Multikulturní výchova - MKV

- MKV 1 Kulturní difference: důraz na jedinečnost každého člověka, poznání jiných kultur v rámci výtvarných projektů, skrze umění lze představit každou národnostní minoritu jako svébytnou a respekt zasluhující entitu.

Environmentální výchova - EV

- EV 1 Ekosystémy: v rámci výtvarné řady zpracování námětů typu les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo.

Klíčové kompetence a výchovně vzdělávací strategie pro jejich rozvoj

Kompetence k učení

- umožňujeme žákům vyhledávat vhodné metody a způsoby práce a řídit si vlastní práci
- dbáme na užívání správné výtvarné terminologie, znaků a výtvarných symbolů pro daný věkový stupeň
- umožňujeme žákům experimentovat v oblasti výtvarných technik a vyvozovat závěry ze svých činností
- motivujeme žáky k další činnosti a zájmu o výtvarnou kulturu
- motivujeme žáky k pozorování reality, zapojení vlastní fantazie a individuálního přístupu k vyjádření skutečnosti a jevů

Kompetence k řešení problémů

- předkládáme žákům problémové situace ve výtvarné výchově, které samostatně řeší vhodnými metodami
- vedeme žáky k ověřování správnosti řešení
- vedeme žáky ke kritickému myšlení a obhajobě vlastního rozhodnutí, řešení a následně zhodnocení vlastní práce
- vedeme žáky k vyhledávání a kombinování informací z různých informačních zdrojů, k využití různých výtvarných technik a činností, vycházejících z našich kulturních tradic, seznamuje je s moderními způsoby a náhledy na výtvarné umění
- nabízíme žákům takové metody, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci, poskytujeme jim prostor k chápání umění jako prostředku komunikace a vedeme je k rozlišování uměleckého díla a kým

Kompetence komunikativní

- umožňujeme žákům vyjadřovat své myšlenky a názory, naslouchat promluvám ostatních, rozumět jim a zapojit se do diskuze
- seznamujeme žáky různé obrazové záznamy, o kterých přemýšlí a reagují na ně
- umožňujeme žákům vzájemnou komunikaci i komunikaci mezi sebou
- nabízíme žákům samostatnou i skupinovou práci
- vedeme žáky k naslouchání a respektování názorů druhých
- motivujeme žáky k interpretaci či prezentaci vlastní tvorby a k zapojení se do společenského dění a tvořivému přístupu ke světu

Kompetence sociální a personální

- nabízíme žákům skupinovou práci (žák přijímá role ve skupině a podílí se na příjemné atmosféře v týmu)
- vedeme žáky k aktivní práci ve skupině
- vedeme žáky ke kritickému hodnocení své práce i práce ostatních
- vedeme žáky k posílení sebedůvěry a utváření pocitu zodpovědnosti za svá jednání

- vedeme žáky k ochotě pomoci a o pomoc požádat

Kompetence občanské

- snažíme se vzbudit u žáků pozitivní postoj k uměleckým dílům
- pomáháme žákům vytvářet si smysl pro kulturu a umění
- vedeme žáky k ochraně našich tradic i kulturního a historického dědictví, k pozitivnímu postoji k uměleckým dílům
- dbáme na dodržování pravidel slušného chování

Kompetence pracovní

- umožňujeme žákům pracovat s různými materiály, pomůckami a technikami
- vedeme žáky k zodpovědnosti za svěřené pracovní pomůcky a k bezpečné a hospodárné práci se svěřenými pomůckami a materiály
- dbáme na dodržování pravidel bezpečného chování při práci ve třídě i v plenéru

Kompetence digitální

- motivujeme žáky k užívání různorodých vizuálně obrazných prostředků včetně digitálních technologií při vlastní tvorbě, k nalézání neobvyklých postupů a různých variant řešení
- poskytujeme žákům prostor ke sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace
- vedeme žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Vzdělávací oblast: Umění a Kultura

Předmět: Výtvarná výchova

Ročník: 1.,2.,3., hodinová dotace 5 h týdně, 1.roč. – 1 h, 2. a 3. roč. 2 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata	Poznámky
Rozvíjení smyslové citlivosti			
– projevuje prostředky kresby (mokrou i suchou stopou) své vlastní životní zkušenosti – je schopen kresebného sebevyjádření, užívá přitom prvky plošného vyjadřování (linii, bod, obrys, šrafuru) – při vlastní tvorbě objevuje možnosti různých prostředků (kresby, malby, digitální fotografie, nástrojů vybraných programů pro kreslení) ... <i>pouze pro 3. ročník</i> – seznamuje se s různorodostí vizuální produkce i v online prostředí, vybere díla, která ho zaujala, a jednoduše sdělí důvod svého výběru... <i>pouze pro 3. ročník</i>	Práce s prvky vizuálně obrazného vyjádření, jako jsou linie, tvary, objemy, světlostní kvality, textury (hmatové podněty), výtvarná reflexe počitků vnímaných smysly. Smyslové podněty a jejich vyjádření; kombinace vybraných prostředků – například kresba a otisk, malba a frotáž. Animace podle zájmu, a to samostatně i jako společný výstup. Různorodá vizuální díla umělecké i běžné produkce; výběr díla a jeho vnímání – sdělení pocitu, důvodu výběru; reprodukce a originál; edukativní programy v dostupných galeriích; vybrané online sbírky a díla.	OSV 1 Rozvoj schopností poznávání: rozvoj poznávacích schopností, pozornosti a soustředění (<i>hry, rozpoznávání rozdílů v obrázcích, skládání, dokreslování</i>). OSV 2 Sebepoznávání a sebepojetí: rozvoj sebeobrazu a sebepoznání, tvorba jako zdroj informací o vlastní osobnosti i osobnosti druhých (<i>autoportrét, portrét</i>). OSV 4 Psychohygiena OSV 5 Kreativita :rozvoj kreativity (<i>relaxační složka tvorby jako prvek psychohygieny</i>).	

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata	Poznámky
– uvědoměle pracuje s prvky jednoduché barevné kompozice – rozpoznává a pojmenovává tyto prvky – barevné vztahy realizuje základními technikami malby (vodové barvy, temperové barvy, suchý a olejový pastel a pod.) – je schopen míchat odstíny barev, rozliší teplé a studené barvy, barevný a světlostní kontrast – je schopen uplatnění vlastního tvůrčího záměru v oblasti modelování a prostorové tvorby (zejména plastické) – modeluje z hlíny, papírové hmoty nebo z jiných plastických hmot (plastelína a pod.) – tvaruje papír, konstruuje jednoduchý objekt z dostupných materiálů (plast, karton, dřevo a pod.)	Jednoduchý záznam tvůrčí aktivity (krátký text, kresba, koláž, jednoduchá myšlenková mapa); průprava pro založení a vedení vlastního portfolia. Základy barevných vztahů uvnitř chromatického kruhu. Práce s prvky vizuálně obrazného vyjádření, jako jsou světlostní a barevné kvality, uvědomělé vytváření barevných vztahů (kontrasty X monochromní řešení). Práce s prvky prostorového vizuálně obrazného vyjádření (haptická kvalita materiálu, prvky konstrukce, tvar).		

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata	Poznámky
Uplatňování subjektivity			
– je schopen nalézat vhodné prostředky pro vyjádření svých emocí, fantazijních představ a osobních zkušeností, a to i netradičními a kombinovanými technikami (koláž, dekoláž, frotáž, dekalk a pod.) – rozlišuje základní typy vizuálně obrazných vyjádření, se kterými se setkává ve svém okolí, v televizi, doma, ve škole, při návštěvě galerie (reklama, umění, kýč) atd.	Prostředky pro vyjádření emocí, fantazie a osobních zkušeností. Rozlišení typů vizuálně obrazných vyjádření.	OSV 7 Mezilidské vztahy: Rozvoj mezilidských vztahů (respekt k druhému, pomoc, podpora), vzájemné kooperace. Morální vývoj dítěte (skrže eticky zaměřené téma výtvarné činnosti). VDO 2 Občan, občanská společnost a stát: občan jako člen společnosti s odpovědným vztahem ke kulturním památkám, a uměleckým dílům jako součástí kulturního dědictví (návštěva muzea, výstavy). VMEGS 3 Jsme Evropané: účastí na výtvarné soutěžích – tematizace Evropy jako našeho kulturního domova, kořeny a zdroje evropské civilizace, co Evropu spojuje, co ji rozděluje. MKV 1 Kulturní diference: tematizace kulturní diference, důraz na jedinečnost každého člověka, poznávání jiných kultur v rámci výtvarného projektu (skrže umění lze představit každou národnostní minoritu jako svébytnou a respekt zasluhující entitu). EV 1 Ekosystémy (v rámci výtvarné řady zpracování námětů typu les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo, základní podmínky	

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata	Poznámky
		<i>života, vztah člověka k prostředí).</i>	
Ověřování komunikačních účinků			
– utváří a zdůvodňuje svůj osobní postoj v komunikaci se spolužáky a učitelem (verbalizuje svůj výtvarný záměr, je schopen komunikovat obsah i formu svého výtvarného vyjádření) – respektuje názorové i výrazové odlišnosti svých spolužáků aj. a je schopen je tolerovat – způsobem odpovídajícím jeho věku interpretuje komunikační obsah různých vizuálně obrazných vyjádření, a to v rámci třídního kolektivu nebo při návštěvě animačního programu Muzea umění Olomouc (podle aktuální nabídky buď Muzea moderního umění nebo Arcidiecézního muzea v Olomouci)	Utváření a zdůvodňování osobního postoje v komunikaci (zejména při výtvarných aktivitách a při jejich reflexi). Interpretace komunikačního obsahu vizuálně obrazných vyjádření, a to vlastních, ostatních dětí a rovněž uměleckých (návštěvy animačních programů Muzea umění Olomouc).		Programy Muzea umění v Olomouci jsou vytvářeny s ohledem na vzdělávací obsah RVP ZV(vzdělávacích oborů Výtvarná výchova, Český jazyk ad.).

Vzdělávací oblast: Umění a Kultura

Předmět: VÝTVARNÁ VÝCHOVA

II. období - ročník: 4. a 5., hodinová dotace po 2 h týdně

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
Rozvíjení smyslové citlivosti		
– projevuje prostředky kresby (mokrou i suchou stopou) své vlastní životní zkušenosti – je schopen kresebného sebevyjádření, užívá přitom prvky plošného vyjadřování (linii, bod, obrys, šrafuru – také při práci s grafickou matricí, lavírovaná kresba atd.) – je schopen zmíněné prvky pojmenovat a porovnávat na základě vztahů mezi nimi (světlo, stín, kontrasty, proporce prvků okolního světa - např. na portrétu, figuře atd. - se samozřejmým respektem k vývojovým zvláštnostem dětí) – uvědoměle pracuje s prvky barevné kompozice, rozpoznává a pojmenovává tyto prvky – barevné vztahy realizuje základními technikami malby – míchá odstíny barev, rozliší teplé a studené barvy, barevný a světlostní kontrast – nezaměňuje kolorovanou kresbu s malbou, při malbě experimentuje s různými nástroji (kromě štětců také se špachtlí, hřebenem, kartáčem a pod. – uplatňuje vlastní tvůrčí záměry v oblasti modelování a	Práce s prvky vizuálně obrazného vyjádření, jako jsou linie, tvary, objemy, světlostní kvality, textury (hmatové podněty), s jejich kombinacemi a proměnami v ploše a objemu. Práce s různými typy kreslicích nástrojů, materiálů, podkladů. Objevování grafiky jako další oblasti výtvarného vyjadřování. Rozvíjení základů barevných vztahů - práce se světlostními a barevnými kvalitami, malba jako soustava barevných vztahů v kompozici. Druhy těchto vztahů (typy kontrastů, příbuzné barvy, barvy komplementární, pestré a nepestře barvy, teplé a studené barvy). Barevný tón, sytost barvy, barevný odstín Nové prvky prostorových nebo	OSV 1 Rozvoj schopností poznávání: rozvoj poznávacích schopností, pozornosti a soustředění. <i>(hry, rozpoznávání rozdílů v obrázcích, skládání, dokreslování)</i> OSV 2 Sebepoznávání a sebepojetí: rozvoj sebeobrazu a sebepoznání, tvorba jako zdroj informací o vlastní osobnosti i osobnosti druhých. (portrét, autoportrét, jiné autentické záznamy vlastní osoby - otisky, fotografie) OSV 4 Psychohygiena <i>relaxační složka tvorby jako prvek psychohygieny).</i> OSV 5 Kreativita: rozvoj kreativity, relaxační složka tvorby jako prvek psychohygieny.

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
prostorové tvorby (zejména plastické) – modeluje z hlíny, papírové hmoty nebo z jiných plastických hmot (plastelína a pod.) – tvaruje papír, konstruuje jednoduchý objekt z dostupných materiálů (plast, karton, dřevo a pod.) nebo ready made	přechodových vizuálně obrazných vyjádření: reliéf, asambláž, odlitek jako přechod k prostorovému útvaru, textilní tvorba (text. koláž, objekt, loutka). Práce s prvky prostorového vizuálně obrazného vyjádření (citlivost k haptické kvalitě různých materiálů, prvky konstrukce z různých materiálů, konstrukce tvaru).	
Uplatňování subjektivity		
– nalézá vhodné prostředky pro vyjádření svých životních zkušeností a postojů, emocí a fantazijních představ, a to i netradičními a kombinovanými technikami (např. koláž, dekoláž, frotáž, dekalk, přípravné grafické techniky, jako gumotisk, papíroryt, základní grafické techniky, jako tisk z koláže, z asambláže, protisk, suchá jehla) – experimentuje s prostředky, kterými je možné zdůraznit smyslový vjem, seznamuje se i s jednoduchými nástroji digitálních technologií pro animaci a podle zájmu je užívá ... pouze 4. ročník – užívá při tvorbě různé prostředky včetně digitálních technologií (například nástrojů a programů pro kresbu, funkce přiblížení obrazu pro zaměření na detail apod.) ... pouze 4. ročník – objevuje možnosti různých prostředků (kresby, malby,	Vyjádření emocí, fantazie a osobních zkušeností. Výtvarná reflexe počitků vnímaných jinými smysly. Rozlišení a porovnávání typů vizuálně obrazných vyjádření. Pěstování vztahu ke světu umění, zvláště současného. Vizuální prostředky – vlastnosti, rozdíly, vlastní preference; různost výsledků tvorby v závislosti na užití prostředků, variantní řešení, kombinace ... pouze 4. ročník.	OSV 7 Mezilidské vztahy: Rozvoj mezilidských vztahů (respekt k druhému, pomoc, podpora) vzájemné kooperace. Morální vývoj dítěte (skrze eticky zaměřené téma výtvarné činnosti). VDO 2 Občan, občanská společnost a stát: občan jako člen společnosti s odpovědným vztahem ke kulturním památkám, a uměleckým dílům jako součástí kulturního dědictví. (výlety, návštěva muzea, napodobeniny architektury, uměl. děl.) VMEGS 3 Jsme Evropané: účast na výtvarných soutěžích, tematizace Evropy jako našeho kulturního domova, kořeny a zdroje evropské

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
fotografie, animace, prostorové tvorby), experimentuje s nimi ... pouze 4. ročník – postupně se učí rozlišovat a třídit různé digitální zdroje; sdělí, co je nejčastěji inspirací pro jeho tvorbu a proč ... pouze 4. ročník – pojímá tvorbu jako specifickou komunikaci se sebou i s nejbližšími vztahovými osobami – rozlišuje základní typy vizuálně obrazných vyjádření, se kterými se setkává ve svém okolí, v televizi, doma, ve škole, při návštěvě galerie (reklama, umění, kýč) atd. – volí vhodné vyjadřovací prostředky (včetně prostředků a postupů, se kterými se setkal v oblasti současného umění i pop kultury) – objevuje, jak použitá digitální technologie pro propojení zvuku a obrazu, může zdůraznit smyslový vjem či pocit; vychází ze svých nápadů i pracuje podle jednoduchého zadání ... pouze 5. ročník – se záměrem využívá možnosti různých prostředků (kresby, malby, fotografie, animace, prostorové tvorby), experimentuje s nimi, vytváří varianty; výsledky si porovnává a učí se vystihnout odlišnost v závislosti na použitém prostředku ... pouze 5. ročník – experimentuje s kombinacemi různých prostředků ...	Zdroje jako inspirace – různé druhy zdrojů, jejich výběr, třídění, ukládání; společná (např. malba, socha) i osobní kritéria pro třídění; interakce s publikem (různorodost skupin a záměr prezentace) ... pouze 4 ročník. Chápání světa umění jako zdroje inspirace a nabídky k živé komunikaci. Utváření vizuálně gramotného postoje ke světu současné pop kultury (elektronická média, počítačové hry, comix, prostředí internetu, reklamy atd.). Uplatnění různých hledisek při vnímání vizuálních podnětů (např. jak působí jednotlivými prvky výtvarné řeči na diváka, s jakým úmyslem byla vytvořena atd.). Vizuální prostředky – vlastnosti, rozdíly, vlastní preference; různost výsledků tvorby v závislosti na užití prostředků, variantní řešení; kombinace, experiment; zvuk a obraz – intuice – zadání – záměr; zvuk a proměny obsahu obrazu ... pouze 5. ročník. Proměna světelných a barevných kvalit ... pouze 5. ročník. Proměna prostoru světlem; propojení	civilizace, co Evropu spojuje, co ji rozděluje. (zapojení se výtvarných soutěží – Evropa ve škole, čerpání inspirací z kul. dědictví Evropy) MKV 1 Kulturní difference: tematizace kulturní difference, důraz na jedinečnost každého člověka, poznávání jiných kultur v rámci výtvarného projektu (skrže umění lze představit každou národnostní minoritu jako svébytnou a respekt zasluhující entitu). EV 1 Ekosystémy: v rámci výtvarné řady zpracování námětů typu les, pole, vodní zdroje, moře, lidské sídlo, základní podmínky života, vztah člověka k prostředí (land artová aktivita).

Výstupy v předmětu	Učivo	Přesahy a vazby: průřezová témata
pouze 5. ročník – zajímá se o výsledky tvorby ostatních ... pouze 5. ročník	tradičních prostředků (kresba, malba, grafika, text) s digitálním médiem ... pouze 5. ročník.	
Ověřování komunikačních účinků		
– utváří a zdůvodňuje svůj osobní postoj v komunikaci se spolužáky a učitelem (verbalizuje svůj výtvarný i ideový záměr, je schopen komunikovat obsah i formu svého výtvarného vyjádření) – respektuje názorové i výrazové odlišnosti svých spolužáků aj. a je schopen je tolerovat. – dle možností interpretuje komunikační obsah různých vizuálně obrazných vyjádření, a to v rámci třídního kolektivu nebo při návštěvě animačního programu Muzea umění Olomouc (podle aktuální nabídky buď Muzea moderního umění nebo Arcidiecézního muzea v Olomouci) – přistupuje ke světu okolních vizuálních podnětů jako svébytná, svrchovaná a zároveň citlivá osobnost, vybavená základy vizuální gramotnosti	Utváření a zdůvodňování osobního postoje v komunikaci (zejména při výtvarných aktivitách a při jejich reflexi). Interpretace komunikačního obsahu vizuálně obrazných vyjádření. Pěstování svobodné diskuse na témata související jak s formou, tak i obsahem výtvarných děl nebo podnětů obklopujících žáky v běžném životě. Komunikace o záměrech vlastní tvorby, tvorby ostatních dětí. Komunikace o proměnnách obsahu uměleckých děl (při návštěvách animačních programů Muzea moderního umění Olomouc a Arcidiecézního muzea v Olomouci, při návštěvách přehlídek dětského výtvarného projevu.	